

Børn, der bider, skal også trøstes

Selværd. Vi vil så gerne være anerkendende, men den 'gamle skuffe' med ydmygelser og irettesættelser har det med at springe op. Få forslag til hvordan du fylder i den 'nye skuffe'.

Af **Merete Nielsen**

Foto: **Jens Hasse**, tegning: **Gitte Skov**

Haps. Williams tænder lander i Idas skulder og efterlader et nydeligt tandsæt i den lyserøde hud. Skrig og tårer vælter ud af den lille pige og signalerer: 'Hjælp mig'.

Dagplejer *Vita Valbjørn Christiansen* er hurtigt fremme på 'åstedet' og tager affære. Ida bliver trøstet og William irettesat.

»Jeg vil ikke ha' det. Jeg bliver vred på dig, når du gør sådan noget.«

Scenen er opdigtet, men kunne lige så godt være sand. For selv om det ikke er hverdagskost, at småbørn slår eller

bider hinanden, er det heller ikke usædvanligt. Og det er heller ikke usædvanligt, at voksne tyer til formaninger eller skældud, når børn aktiverer vores panderynker.

I de 23 år, som Vita Valbjørn Christiansen har været dagplejer i Them ved Silkeborg, har hun jævnligt 'opdraget' på børn med tandsættet lidt for langt fremme.

»Hvis det var rigtig slemt, kunne jeg finde på at sige: 'Nu kan du sidde der, indtil du er sød'.«

Jeg vil gerne hjælpe dig

Sådan er det ikke længere. Gennem de senere år har Vita Valbjørn Christiansen ændret syn på børn, der bider eller slår. Og hun har lagt automatreaktionen bag sig. Så meget det nu kan lade sig gøre, når man kun er et menneske.

Gennem blandt andet kurser om anerkendende pædagogik er hun blevet bevidst om, at det bidte barn ikke er den eneste, der har brug for hjælp.

»Jeg trøster stadig først det grædende barn, men bagefter tager jeg det andet barn op på skødet og siger: 'Det er synd for dig, at du blev så vred, at du bed. Jeg vil gerne hjælpe dig'.«

Vi tænker stadig i straf

Men hvad er det nu for noget sødsuppepædagogik? Skal børn ikke vide, når de gør noget forkert?

Den holdning støder *Lotte Secher* ofte på, når hun holder kurser. Som pædagog har hun været leder af flere daginstitutioner,

og siden 2002 har hun arbejdet som selvstændig konsulent.

»Det provokerer mange, når jeg siger, at vi også skal trøste det barn, der har slået eller bidt. Nogle siger: 'Vil det så ikke være forfærdeligt for det barn, der er blevet slået, at jeg ikke engang skælder det andet barn ud?'«

Traditionen for at tænke i straf, når børn ikke gør, som vi vil have, sidder dybt i os, mener Lotte Secher – også selv om vi har forladt endefulde og lussinger.

»Nu hedder det for eksempel 'time out', men ydmygelsen og smerten er den samme. Selvfølgelig skal børn vide, hvad vi som voksne vil have og ikke have, men vi skal gøre det på en måde, så det ikke skader barnets dannelse af selvet og selvfølelsen.«

Rolige og trygge børn

Hos Vita Valbjørn Christiansen har det anerkendende børnesyn givet en mere rolig hverdag.

»Børnene bliver mere trygge og ikke så frustrerede, når jeg forsøger at forstå dem og spejler dem i deres følelser. Tidligere tror jeg, at de har haft det sådan: 'Hvis jeg alligevel får skyld for dit og dat, kan jeg lige så godt lave noget mere rav i den'.«

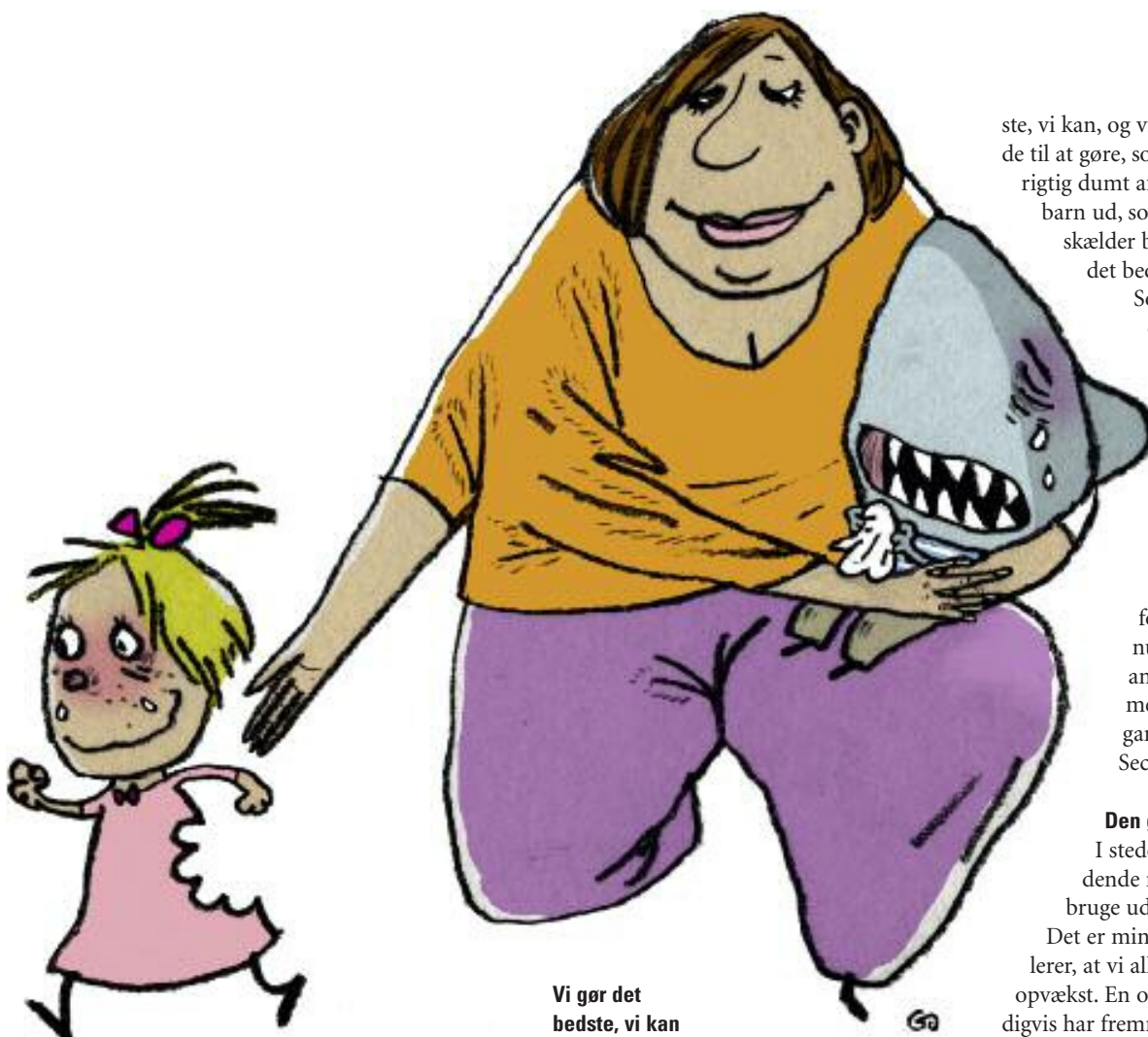
Det var en øvelse på et kursus hos Lotte Secher, der for alvor fik Vita i gang med at se indad. Opgaven lød: 'Gå ud i 10 minutter og mærk efter, hvad det gjorde ved dig ikke at blive anerkendt som barn'.

»Pludselig kunne jeg mærke den følelse ►

Anerkendelse sparer tid

En indvending, som pædagog Lotte Secher ofte hører, når hun underviser i anerkendende pædagogik, er: 'Jamen, der er jo også de andre børn'. Men faktisk har et projekt i Silkeborg Kommune vist, at der er tid at spare, når personalet giver sig tid til at anerkende det enkelte barn. De får en forløsning over at blive set og forstået og kommer hurtigt videre efter for eksempel en konflikt.

Erfaringer fra projektet bliver formidlet i en bog om anerkendende pædagogik af Søren Smidt og Suzanne Krogh fra Videncenter for Institutionsforskning, Professionshøjskolen København. Bogen udkommer til september på Dansk Psykologisk Forlag.

i maven, jeg havde engang, jeg fik skældud af min far. Jeg havde sat min lillesøster op i dukkevognen for at køre en tur med hende. Hun endte med at få asfaltekssem, fordi vognen væltede. Jeg blev ked af det, da min far skældte mig ud, fordi jeg ikke fik lov til at forklare. Min hensigt var jo faktisk ikke at gøre hende ondt, tværtimod.»

Og netop hensigten med barnets handling har Vita lært at fokusere på frem for handlingen i sig selv.

»En pige på 2½ år ville hjælpe et mindre barn med at få strømper på. Hun var lidt hårdhændet og nedlagde ham, så hun kunne hjælpe. I starten så jeg ikke hensigten, men kun den halve Nelson, han blev udsat for. Endelig gik det op for mig, hvad det handlede om. Så kunne jeg anerkende og vejlede.»

Vi gør det bedste, vi kan

Men er det så aldrig på sin plads at skælde ud, når børn er lidt for udfarende? Nej, egentlig ikke, mener Lotte Secher.

»Jeg synes jo ikke, at børn skal slå hinanden. Men jeg tror på, at vi gør det bedste,

vi kan, og vi har alle vores gode grunde til at gøre, som vi gør. Derfor er det rigtig dumt af os voksne at skælde et barn ud, som har bidt eller slået. Vi skælder barnet ud over, at det gør det bedste, det kan.»

Som Lotte Secher ser det, er opgaven at hjælpe barnet til at gøre noget mere hensigtsmæssigt end at slå eller bide. Den tilgang kræver, at den voksne lever sig ind i barnets situation og undersøger, hvad der rører sig i barnet i stedet for straks at udbryde: 'Nej, nu er du en værre én' eller andre etiketter, der har det med at springe ud af 'den gamle skuffe', som Lotte Secher kalder det.

Den gamle skuffe springer op

I stedet for at tale om underkendende relationer vil hun hellere bruge udtrykket den 'gamle skuffe'.

Det er mindre bebrejdende og signalerer, at vi alle er præget af vores opvækst. En opvækst, der ikke nødvendigvis har fremmet det sunde selvværd, som vi gerne vil give børnene.

»Mange af os har været gennem en barndom og ungdom, hvor vi ikke er blevet mødt anerkendende. Hvis det gik højt til, blev vi rost, og det er noget helt andet.»

Undskyld. »Jeg kommer også til at skælde ud,« siger dagplejer Vita Valbjørn Christensen. »En dag fløj jeg hen og tog fat i et barn, som bed, og skældte ud. Barnet blev både ked af det og forskrækket, og jeg fortrød med det samme. Da jeg havde trøstet det bidte barn, satte jeg mig på gulvet, tog det grædende barn op på skødet og sagde: »Du må undskylde, jeg blev så vred på dig. Det var rigtig dumt af mig. Jeg ved godt, du er ked af, du kom til at bide. Skal vi prøve at hjælpe hinanden, så du ikke bider en anden gang?«
»Barnet blev hurtigt glad igen. Faktisk kunne jeg derefter mærke en utrolig forandring med det barn. Hun voksede og fik en stor tillid til mig.«

Den gamle skuffe er fuld af sætninger som 'hold så op med det', 'nu er du ikke særlig sød' og 'du kan da nok forstå'...

»Den springer op, når vi står midt i noget, der ikke er rart. Den nye skuffe er vi først begyndt at fylde i inden for de sidste 30 år – og nogle måske først inden for de sidste 14 dage, så der er ikke så meget i den, og den binder også lidt.«

Anerkendelse er ikke at få sin vilje

En misforståelse, som Lotte Secher ofte støder på, er, at anerkendelse er ensbetydende med, at børn altid skal have deres vilje, eller at man skal acceptere hvad som helst. Hun oplever, at forældre tit er bange for at sige nej til deres børn af frygt for at ende i kæft, trit og retning.

»Børn har ret til at have de ønsker og behov, de har, men de har ikke ret til altid at få dem opfyldt. Til gengæld har de ret til at blive ked af de, når de ikke får deres ønsker tilfredsstillt.«

Som voksne kommer vi let til at underkende eller latterliggøre børn, når de har nogle ønsker, som vi synes er urimelige eller uforståelige, er Lotte Sechers erfaring.

»Man kan jo godt blive træt af, at børn nærmest kommer op at slås over seks røde plastickrus. Men vi evner bare ikke at se de detaljer, som børnene går op i. Så i stedet for at sige: 'Nej, ved I nu hvad – de er jo fuldstændig ens', kunne man spørge åbent og nysgerrigt ind til, hvordan børnene ser dem.«

Hvad må jeg så bide i?

I Silkeborg sker det stadig, at Vita Valbjørn Christiansens gamle skuffe flyver op.

»Der er jo stressede situationer, hvor det bare ryger ud af munden på en, men så skal man bare være stor nok til at sige undskyld til børnene bagefter.«

Heldigvis er der også masser af succesoplevelser. En dreng, som Vita havde på skødet efter at have bidt, spurgte: 'Hvad må jeg så bide i?'

»Det var jo ret flot af en toårig. Og derefter sagde han indimellem: 'Jeg går lige hen og bider i håndklædet.'« ■

men@foa.dk

Udfordring. »Anerkendelse er at møde og acceptere barnet, sådan som det er, og det er jo ingen kunst, så længe det gør det, vi godt vil have. Der, hvor vi kommer til kort og skal stå vores prøve, er, når barnet gør noget, som vi ikke kan lide.« Pædagog og familierapeut Lotte Secher.

Fra den gamle skuffe ... og nye skuffe

Kommentarer og forslag er fra Lotte Secher, der som pædagog og familierapeut har arbejdet med anerkendende pædagogik i mere end 30 år. »Og jeg kvajer mig jo alligevel stadig.« Interesserede kan læse mere på www.anerkendelse.nu

■ Når mor går: »Det er da ikke noget at græde for – hun kommer jo igen.«

Kommentar: Den voksne underkender det, som barnet giver udtryk for. Der er noget at græde for, ellers græder barnet ikke. Og at mor kommer igen, hjælper ikke lige nu.

Nye skuffe: »Sikke da ked af det, du er ... Du vil vist godt have, at mor bliver(?) ...« Pauserne er vigtige, så barnet kan mærke efter, om det er sådan, det har det.

■ Et barn skriger i vilden sky efter at have fået nej til en is: »Nu skal du ikke skabe dig. Du kan ikke få din vilje hver gang.«

Kommentar: Når børn har et behov for en is eller noget andet, så opstår der en mental ubalance. Der er to måder, vi kan genoprette balancen på

- 1) Behov (mental ubalance) – opfyldelse af behovet – balance
- 2) Behov (mental ubalance) – ikke opfyldelse – kamp for at få det – indse det ikke lykkes – græde – balance

Når barnet får nej til isen, græder det ikke for at 'få sin vilje'. Det græder for at genoprette sin mentale balance. Når vi ved det, er det meget nemmere at bære, at det græder – og vi har ikke så travlt med at få det til at holde op.

Nye skuffe: »Hvor er det træls for dig, at jeg har bestemt, du ikke må få en is ... Jeg går ud og fortsætter med at skrælle kartofler.« Så kan barnet føle sig set og anerkendt som en, der vil have en is – og blive ked af det/vred over ikke at måtte få det – og få fred og ro til at græde færdig.

■ Når et barn bander: »Nej, her gør vi ikke sådan. Det lyder ikke pænt.«

Kommentar: Jeg mener, at man skal forholde sig personligt – der er jo stor forskel på, hvordan folk har det med banden. Hvis det generer én, kan man sige:

Nye skuffe: »Jeg bryder mig ikke om, at du bander. Så jeg vil gerne have, du lader være – når vi er sammen ...«